

(POLİTİKA)

emperyalizm, küresel ekonomik kriz ve Türkiye'ye yansısı

Önümüzdeki dönem Türkiye, militarist politikalarının da körükleyeceği bir ekonomik krizle yüzyüze kalacaktır. Kürt sorununda çözümsüzlük politikaları, yıllarca süren kirli savaş hem Türkiye halklarına hemde bölge halklarına zarar vermiştir. Öte yandan ABD emperyalizminin bölgeyi kan gölüne çevirmeye yönelen işgal ve savaş politikalarına ortak olan Türkiye'nin emperyalizmin bölgesel çıkarlarına eklenmesi de Türkiye halklarının çıkarına değildir. Bu koşullarda ekonomik krizin emekçilere ve yoksullara fatura edilmesine karşı yürütülmesi gereken mücadele, emperyalizmle mücadeleden ve Kürt sorununda çözümsüzlükle mücadeleden kopuk olamaz.

DİLAY İNKAYA

ABD'de finans kriziyle patlak veren ve tüm dünyayı etkisi altına alması beklenen ekonomik krizin 1929 Büyük Bunalımından bugüne yaşanan en derin kriz olduğu ve finans krizi şeklinde başlayan bu krizin reel sektörü de adım adım derin bir krize sürükleyeceği görülüyor. Keynesyen politikaların terk edilerek neoliberal politikaların gündeme geldiği günlerden beri kapitalistlerin diline pelesenk ettiği "bırakınız yapsınlar" sloganı bugün yeni versiyonuyla "bırakmayınız batsınlar"a dönüştü. Öyle ki başta ABD olmak üzere bir çok AB ülkesi krize girmiş olan finans kuruluşlarına onları batırmaktan kurtarmak adına halktan toplanan vergilerden oluşan fon aktarımında bulunuyor yada kamulaştırılmaya gidiyor. Devletlerce şirketlerin zararları karşılanırken; çektiği krediyi ödeyemeyen, sosyal güvencesiz, işsiz, evsiz yaşamını sürdürmeye çalışan halka derinleşen krizle ne olacağına dair en ufak bir adım atılmıyor. Öyle ya adı üstünde kapitalizmin krizi, devletler de kapitalizm nasıl kurtulursa kafa yormakla meşgul. Şu aşamada anlık çözümler ötesinde bir bütünlüklü program ortaya atılmıyor. Bir süredir paradan para kazanma anlamına gelebilecek olan finans sektörüyle ve borç zembereğiyle sistemi çevirmeye çalışan kapitalistlerin zem-

bereği boşalmış durumda. Kapitalizmin yapısal krizini finansal müdahalelerle çözemediği açıkça ortaya çıkmış bulunuyor.

Son gelişmeler dünya devi görünümündeki ABD ekonomisinin altının ne denli oyulmuş olduğunun da göstergesi. Bunun ABD'nin Büyük Ortadoğu ve Avrasya'ya dair stratejik projelerinin başarısızlığa uğramasıyla yakından ilgisi var. Sovyetler birliğinin yıkılmasıyla birlikte kendini tek kutuplu dünyanın tek hükümdarı ilan eden ABD Afganistan, Irak işgallerindeki başarısızlığı, Ortadoğu ve Orta Asya'da isediği gibi hegemonyayı kuramaması jeopolitik ve enerji kaynaklarına hükmetme açısından istediği hedefe tam olarak ulaşamaması gibi nedenlerle emperyalist rekabette istediği noktaya oturamadı. Aksine gelişmeler emperyalist rekabeti artırıcı etki yaparak ABD'ye dünyanın tek "sü-pürgeçi" olmadığını gösterdi.

Gürcistan'ın Güney Osetya'yı işgaliyle başlayan Rusya'nın müdahalesiyle süren kısa savaşın seyri ABD'nin Kafkaslardan ve Doğu Avrupa'dan doğru Rusya'yı çevreleme stratejisini altüst etmesiyle ABD -AB- Japonya hattının karşısına Rusya- Çin hattının dikileceğinin göstergesi oldu. ABD'nin Rusya ve Çin'i izole etme planları da Afganistan ve Irak işgallerinde oldu-

ğu gibi şimdilik başarısızlıkla sonuçlanmış görünüyor. Batı'nın Kosovanın bağımsızlığını tanımasına Rusya'nın yanıtı fırsatını bulmuşken Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığını resmen tanımak oldu. ABD'nin basıncıyla NATO'nun eski Varşova Paktı ülkelerini kapsayarak genişlemesi ve Çekoslovakya ve Polonya'ya füze kalkanı yerleştirme girişimi Rusya cephesinde de silahlanma yarışını başlattı. Rusya Kafkasya'da yaşananlar dolayısıyla bölgede güç olma ve yayılmacı hedeflerinin doğrultusunda ABD'nin karşısına dikilerek gerekirse bir bölgesel savaşı göze alabileceğini açıkça ilan etti. Dünyayı, ekonomik kriz yanısıra siyasal hegemonya arayışının da tetiklediği emperyalist rekabetin gereği olan savaşların beklediği tarihsel olarak da ıspatlanmış bir gerçek. Bu savaşlar emperyalizmin militarist yapısı gereği kaçınılmaz. Önümüzde ki süreçte kapitalizmin ekonomik krizi atlatmak üzere bir yandan devletçiliği ön plana çıkarırken diğer yandan dünya pazarına egemen olmak amacıyla siyasal müdahaleye, savaşa yönelmesi gerekcek dolayısıyla emperyalistler arası rekabetin tırmanacağı ortada.

Türkiye ise emperyalistlerin siyasal ve ekonomik hegemonya savaşlarının sürdüğü ve derin-

(POLİTİKA)

leşerek süreceği Ortadoğu, Kafkasya ve Hazar havzasının kesişim noktasında yer almaktadır. Türkiye bölgesel güç olma ve yayılmacı emelleri yanısıra ABD emperyalizminin bölge karakolu olma konumuna da sahiptir. ABD ve İsrail ile olan ittifak ilişkisi, askeri anlaşmaları gereği ve NATO'daki konumu ve topraklarındaki NATO üstleriyle Türkiye ABD emperyalizminin bölgesel çıkarlarına eklenerek bölgenin savaş alanına çevrilmesine katkı sunmaktadır. Afganistan'da, Kosova'da, Bosna Hersek'te, Lübnan'da asker bulundurması da; Montrö Sözleşmesini delerek ABD savaş gemilerinin boğazdan geçişine izin vermeside, Gürcistan ordusuna hizmet vermesi de bölgede güç olma emeli yanısıra bu taşeron konumunun gereğidir. Türkiye'nin bu konumu Türkiye halklarının yanı sıra bölge halklarının da çıkarına ters düşmektedir.

Türkiye Ortadoğu, Kafkasya ve Hazar'a yönelik politikalarını Nato'nun gereksinimleri doğrultusunda biçimlendirirken, TSK ve AKP'nin ABD'nin desteğiyle bölgede güç olmak adına başta Musul ve Kerkük olmak üzere yayılmacı hedefleri için pazarlık sürdürmektedir. Bu pazarlığın ve hedefin Kürt sorununa yaklaşımla yakın ilişkisi vardır. Bu pazarlık Kürt sorununda imha ve inkar politikalarından taviz vermeden sürdürülmektedir. Hedef bölgede güç olabilmek ve Kürt Özgürlük mücadelesinin bastırılmasına dönüktür. Türkiye, ABD'nin işgalinin ardından güney'de kurulan Kürt yönetimiyle birlikte Kürt sorununun aynı zamanda Kürt halkının yaşadığı dört parçayı da ilgilendiren bölgesel bir sorun olduğu gerçeğiyle yüzleşmek zorunda kaldı. Dolayısıyla ulusal ölçekte yürüttüğü bir mücadele olmaktan çıktığını da gördü. AKP'nin geçtiğimiz yıl çıkardığı ve süresi bitir bitmez uzattığı tez-kere Kürt sorununda imha ve inkar politikalarıyla yayılmacı politikaların içiçe geçtiğini gösteriyor.

TSK, AKP aralarındaki uzlaşmazlıkları bir kenara iterek ABD'nin vesayeti altında sınır içi ve sınır ötesi operasyonlarla Kürt sorununda çözümsüzlüğü dayatmak noktasında birlikte hareket etmektedirler. Bu uzlaşmanın gereği Genelkurmay'a yönelen her eleştiride Erdoğan kendini siper ederek ordunun arkasına geçmektedir. Ordu da bölge sözkonusu olduğunda tüm laik çekincemelerini geri çekerek AKP'nin tarikatçı, Fetullahçı, ümmetçi yaklaşımlarının önünü açmaktadır. Sürdürülen bu kirli savaş yalnızca Türkiye halklarına değil komşumuz olan tüm bölge halklarına zarar vermektedir.

Son olarak Türkiye'nin BM güvenlik konseyi geçici üyeliğine seçilmiş olması AKP ve militarist güçlerce sevinç çığırkanlığıyla karşılanıyor olsa da bu konumun Türkiye'ye faturasının ağır olacağı gözlerden kaçmamalıdır. Zira bundan sonra başta komşularıyla ilgili olmak üzere alınacak her işgal, müdahale, savaş adına ne dersiniz deyin gibi kararlarda Türkiye emperyalist batıyla hareket etmek, kararların bizzat altına girmek zorunda kalacaktır.

Türkiye aynı zamanda küresel ekonomik krizin en derinden etkileyeceği ülkelerin başında gelmektedir. AKP hükümeti aksini iddia etsede hali hazırda sıkıntı da olan Türkiye ekonomisi ekonomik krizi çok ağır yaşayacaktır. Krizin yükünün de emekçilere yoksul halklara çıkarılacağı aleni bir gerçektir. Neoliberal politikaların AKP eliyle en katı uygulandığı ülkelerden biri olan Türkiye, 300 milyar dolar dış borcu, 50 milyar dolar cari açığıyla, yabancı semaye girişine ve sıcak paraya bağımlılığıyla ekonomik bir çöküntü yaşayacaktır. Bu da emekçi kitlelere yönelen işten çıkarmalar, düşük ücretler, güvencesizleştirmeler, sosyal haklarda gerilemeler gibi adımları içeren yeni bir saldırı dalgasını beraberinde getirecektir. Bütçenin büyük bir kısmının militarizme yani savaşa ve silahlanmaya ayrıldığı düşünüldüğünde faturanın eğitim sağlık gibi haklardan yoksun bırakılarak emekçilere ve yoksullara kesileceğini kestirmek güç olmasa gerek.

Önümüzdeki dönem Türkiye militarist politikalarının da körükleyeceği bir ekonomik krizle yüzyüze kalacaktır. Kürt sorununda çözümsüzlük politikaları yıllarca süren kirli savaş hem Türkiye halklarına hemde bölge halklarına zarar vermiştir. Emekçi halkın lehine olan Kürt sorununda demokratik çözümdür. Ve bunun yolu Türk ve Kürt iki halkın mücadele birliğine dayanmaktadır. Tam da bunedenle bu mücadele birliğinin somut aracı olan çatı partisi hiç zaman yitirilmeden kurulmalıdır .

Öte yandan ABD emperyalizminin bölgeyi kan gölüne çevirmeye yönelen işgal ve savaş politikalarına ortak olan Türkiye'nin emperyalizmin bölgesel çıkarlarına eklenmesi de Türkiye halklarının çıkarına değildir. Ortadoğu ve Kafkaslardaki gelişmelerde gözönüne alındığında Türkiye halkları, kendilerinin de bölge halklarının da lehine olan Ortadoğu'da ve Kafkasya'da halkların devrimci demokratik birliğinin yaratılmasını savunmalıdır. Bu bağlamda anti emperyalist mücadele Türkiye sosyalistlerinin önünde durmaktadır. Şüphesiz ki bu anti emperyalist mücadele anti şovenizmi de içeren ve sınıfsal içeriğinden koparılmamış bir mücadele olmalıdır. Yani emperyalizmle mücadeleyi onunla işbirliği içinde olan ve yayılmacı politikalar güden Türkiye oligarşisiyle mücadeleden bağımsız yürütmek gereklidir. Bu mücadele de ezilen halkların kendi geleceğini özgürce belirleme hakkını göz ardı etmeksizin Türkiye halklarının ortak mücadelesinin olanaklarını yaratmaktan geçer.

Kapitalizmin küresel krizi ve Türkiye'ye yansıması bağlamında da sosyalist kurumlar ve emek örgütleri krizin faturasının emekçilere ve yoksullara çıkarılmasının önüne geçecek tedbirler almak politika oluşturmak ve eylem birliği yapmak adına birlikte çalışma yürütmelidir, uluslar arası işçi sınıfı ve sosyalist örgütlerle enternasyonalist ilişkiyi ve ortak mücadeleyi hedeflemelidir. Kriz bağlamında savaşa giden bütçeye dikkat çekmeli ve Kürt sorununda çözümsüzlükle, operasyonlarla bütçenin ve ekonomik krizin bağına kurarak savaşa karşı mücadeleyle ekonomik krizin yoksul halka ve emekçilere fatura edilmesine karşı mücadeleyi ortaklaştırmanın kanallarını açmalıyız. Bu koşullarda ekonomik krizin emekçilere ve yoksullara fatura edilmesine karşı yürütülmesi gereken mücadele, emperyalizmle mücadeleden ve Kürt sorununda çözümsüzlükle mücadeleden kopuk olamaz.

Sonuç olarak tüm bu bağlamlarda emek barış ve demokrasiden yana güçlerin yürüteceği ortak mücadele Türkiye ve bölge halklarının lehine olacaktır. O halde merkezinde Türkiye sosyalist hareketiyle, Kürt özgürlük hareketinin yer alacağı etrafının en geniş demokrasi güçleriyle örüleceği çatı partisinin ivedi bir şekilde kurulması ve sürece müdahale etmesi gerekmektedir. Türk ve Kürt emekçilerine ve yoksul halk kitlelerine bu seçeneği sunmak boy-numuzun borcudur. Bu seçeneğin yaratılabilmesi varoşlarda yoksul halk kitleleri içinde Türk milliyetçiliğini, faşizmi seçenek olarak sunanlara kapı açacaktır. Yarın çok geç olabilir.